

INTROIT

A la tardor de l'any 1920 es publicà per primera vegada la revista "Garba", revista catalana d'arts i lletres. La revista naixé en una de les habitacions del segon pis de l'Acadèmia Catòlica, lloc que servia de redacció i de punt de reunió del grup de joves que, en certa manera constituïa "un cos de redacció".

La revista, el petit lloguer, el llum i la impressió ho atenia en Jordi Cantó, el fill del senyor Cantó, el cristaller de la Plaça Major.

La impressió de la primera etapa es feu als tallers de "La Noogràfica". El treball de planificació i compaginació anava a càrrec de l'escriptor Ramon Ribera i Llobet. L'Armand Obiols hi tingué una constant activitat, així com Esteve Serra, Joan Matas, Joan Sallarès... Cal destacar a Mossèn Josep Cardona com a figura importantíssima en el context de "Garba". Hi col.laborà amb una certa assiduitat i a l'ensem en fou, en certa manera, com "el director espiritual". En el fons, la gestió de Mn. Cardona podríem agermanar-la a la que en l'actual revista QUADERN s'ens ofereix en la persona del nostre estimat Mn. Geis.

El dibuix de la portada del primer número de GARBA fou realitzat pel sotasignat. A part d'algunes altres il.lustracions també vaig fer-hi algunes col.laboracions, fins i tot poesia festiva, a mena de rodolins. El cost de la revista era de 30 cèntims.

Joan Garriga i Manich.
Juny 1983

Revista quinzenal en català, editada a Sabadell. Apareix el 1^r d'octubre de 1920 i perd la seva continuïtat el desembre de 1922.

A cada nova embranzida que experimenta la nostra cultura catalana, a remolc de les esporàdiques avinenteses del tarannà peninsular, ens cal practicar l'exercici de les "Renaixences", de les recuperacions de tots els originals que ens identifiquen.

Per això val la pena de parar esment en una Revista cultural del prestigi que va significar "GARBA" en una època molt sensibilitzada per la voluntat de ser i de romandre d'un poble.

"Garba" apareix en un moment en què el panorama de la cultura està molt diversificat. Per això aquesta Revista aplega evocacions de caire modernista que encara subsistien, donat que el Modernisme no havia esgotat els seus millors filons quan la irrupció del Noucentisme li barrà el camí. Tot i que és predominantment l'alé noucentista el que es respira en aquesta publicació sabadellenca, hi conviuen tendències diverses que responen a l'esclat de renovació que travessava la Catalunya de les primeres dècades del segle.

Primer de tot anem a situar-la en el seu context històric. Els anys en què apareix "GARBA" són temps de dificultats econòmiques. Acaba la Primera Guerra Mundial, la producció industrial catalana orientada a satisfer les necessitats dels països bel.ligerants i especialitzada en la fabricació de mantes de llana, destinades a uns soldats que lluitaven en una guerra de trinxeres, s'estronçà; amb l'agreujant, a més, que bona part del capital s'invertí en

GARBA

els marcs alemanys que hom assegurava que serien la moneda dels victoriosos. Amb la derrota d'Alemanya, la pèrdua del mercat exterior i amb un d'interior incapaç d'absorbir la producció espanyola, la crisi fou molt aguda. L'índex més greu del moment el marcà l'any 1921.

Per això és sorprenent que "GARBA", que sortia al carrer en el ple d'una situació no gens optimista, escampés una tònica tan dinàmica i curulla d'inquietuds i d'energia creativa en tots els camps de la cultura.

¿Responia a la llei de les compensacions d'un poble acostumat a no aturar-se davant els obstacles de tota mena en què ha ensopegat al llarg de la seva història?. En la placidesa i l'entusiasme de les pàgines de GARBA, hom sembla endevinar-hi aquell nostrat: "Tornem-hi, que no ha estat res".

Perquè confirmeu el que acabo de dir us faig un extracte de la Revista intentant de reflectir la diversitat apuntada més amunt i aquest tarannà d'esplai artístic i de continuïtat en una trajectòria de progrés.

En primer lloc cal destacar la persona del prevere Josep Cardona, ànima de la Revista. La seva presència batgeja al llarg de la vida de "Garba". Aquesta figura serà, per tant, qui obri el pòrtic a la tria de referències amb les seves manifestacions plenes d'afecte per a Sabadell. En el número extraordinari dedicat a la vida musical de la nostra ciutat, diu:

"Davant la historiografia de músics que la ciutat posseeix, ningú no gosarà repetir que Sabadell viu només d'ideals econòmics. Desconeix la ciutat qui no hi ha vist altra cosa que xemeneies. La filosa d'or no és sinó un tros del ceptre que empunya la ciutat. La indústria no està pas renyida amb l'art. Ni el filar del fus amb el filar de les muses; ni l'harmonia de les màquines amb l'harmonia d'instruments musicals(...)"

Més endavant fa història dels nostres centres docents musicals de Sabadell: el Convent de Caputxins i el Cenobi de Sant Cugat del Vallès. La música de les "Estacions", que fins al 1880 es cantaven pels carrers de Sabadell els vespres de Quaresma.

Insisteix en el fet que només amb l'existència dels "Fatxendes" i dels "Muixins" ja seria gloriosa la història de la nostra música. I que la xifra de cantors a l'Orfeó de Sabadell sobrepujava els cent cinquanta. Els seus èxits eren molt repetits i s'arribà fins al punt de considerar com una aristocràcia el fet de pertànyer a l'Orfeó. Es va anar ampliant el radi de les seves intervencions (Montserrat, Saragossa...), fins a coronar la seva intensíssima tasca fent un concert al Palau de la Música Catalana, on obtingué un èxit unànim, absolut.

Observeu com es plasma, ja d'entrada, aquella voluntat de què parlàvem al començament, de mantenir el ritme de projecció de la Comunitat cap endavant, creant l'harmonia entre el treball i la cultura: "Les fusades són les solfes" -diu- i "la ciutat resulta filharmònica".

A més de la música, "Garba" es fa ressò d'una diversi-

ficada inspiració artística que brolla arreu de casa nostra. Destaca Rafael Duran Camps, pintor i realitzador de peces de teixits dient que *"en ell es roba el paral·lelisme del propi fet sabadellenc: Venus i Mercuri, és a dir, bellesa i treball"*. *"La seva rauxa -continua dient- d'entusiasme artístic el porta fins a oblidar-se dels seus negocis amb perill d'abandonar-los per l'art"*.

Joan Vilatobà, pintor retratista; Joan Vila Cinca i altres artistes tractats en els números extraordinaris són una i altra vegada recordats per la Revista. Després d'aquesta breu espigolada en el camp de l'Art a Sabadell, anem a fer el mateix en altres àmbits, per intentar una certa aproximació a un trosset de la nostra història, a través d'unes inquietuds culturals, reflectides per una Revista que, ensems, ha fet també història.

Era objecte de dedicació de la Revista, per descomptat, la llengua. Artistes de tot Catalunya, amb una colla d'exemplars extraordinaris destinats al tractament de la poesia catalana. Hi trobem Josep Carner, Guerau de Liost, Clementina Arderiu, Ventura Gassol, Josep M.ª de Sagarra, Marià Manent. El post-simbolisme del Noucentisme. Un extraordinari d'homenatge a Joaquim Folguera (n.ºs 19-22) amb aportacions de López-Picó, Carles Ribà, Joan Arús...

Tota aquesta recerca d'aportacions externes a l'equip de redacció de "Garba" estava prioritàriament a càrrec d'Armand Obiols, un dels principals components a més, del "Grup de Sabadell", format cap a l'any 1920 -si bé no es farà públic fins al 1925- i integrat per joves de la burgesia sabadellenca: Joan Oliver, Francesc Trabal..., que mitjançant l'audàcia del seu humor, prenen una actitud crítica i rebel en front de la societat don provenien. Editaren una producció literària de les més interessants de l'època amb el nom de "La Mirada".

Anem a donar una mostra d'aquestes aportacions exteriors a la plantilla de redacció de "Garba" amb la figura de Josep Carner, que en aquesta ocasió tracta un dels aspectes més concrets del Modernisme: el simbolisme. Un simbolisme intuïtiu de realitats amagades, que evoca tot un món inefable, en el qual esdevé centre d'interès el tema de la femina misteriosa que hi trobem repetit diverses vegades. En destaquem el tractament que en fa aquest poeta. Dedicava deu quartets i un sextet a una dama d'un tramvia. N'extrec la següent estrofa:

*Mes... oh, parleu, la dolça inconeguda
la de l'ull blau que seu al meu costat,
-vós que serveu dintre una boca muda
la clara dita d'un secret rosat-
quina delícia sou, inconeguda
dintre la ignota vida de ciutat?*

Tal com hem dit al començament i com bé sabem, l'esforç per recuperar la identitat ens mena vers la recerca dels orígens i en aquest cas les aportacions de l'historiador són molt necessàries. El tema del patriotisme és força tractat a la Revista. Així, en el n.º 1, l'article titulat "La Modèstia catalana", del nostre historiador Rovira i Virgili, és una rèplica a unes declaracions despectives d'un ex-polític català que titllava de modesta i de pobre la història de Catalunya, i com que la història és el reflex dels pobles, calia deduir, doncs, que el català era un poble humil. Rovira i Virgili, en la seva defensa patriòtica, con-

trasta la Catalunya nacional de la Catalunya-província per a fer aquesta, *"degeneració de la primera -diu- creadora dels qualificatius de modesta i insignificant emesos per l'ex-polític català. Mentre la Catalunya nacional pot presentar al seu favor les insignes credencials de les seves al·tíssimes figures: Ramon Llull, Arnau de Vilanova, Eiximenis, Lluís Vives, Ramon Muntaner, Ausiàs March, Jordi de Sant Jordi. A polítics com Jaume I, Pere el Gran, Jaume II i Pau Claris. Institucions polítiques que s'avançaren a tots els pobles d'Europa en l'establiment de les institucions representatives"*.

Destaca, a més, com a grandesa del poble, les seves conquestes i les seves armes victorioses. Les expedicions de Catalunya a Orient i a l'Àfrica i les guerres de Sicília, de Còrsega, de Sardenya i de la península italiana i que el patrimoni de Catalunya en el moment d'unir-se a les dues corones d'Isabel i de Ferran era molt més elevat que el de Castella.

Insisteix que *"Catalunya no té de què avergonyir-se mentre fou nació i tingué consciència del fet. La Catalunya petita, la dels segles de desnacionalització, era una Catalunya morta, en la qual el cos ètnic estava sense ànima"*.

Puntualitza que és lluny dels catalans el concepte apològic de la història, en la qual només veu grandeses i glòries, simplement l'historiador, autor de l'article, es revolta davant el falsejament de les afirmacions que Catalunya és un poble modest.

I... per fi el tema de la Ciutat: *"la més xica de les pàtries (n.º 5), però la més gran quant a l'exigència del deure cap a ella"*. Aquest article titulat *"Els deures de ciutadania"* fou premiat per la Diputació de Barcelona en els Jocs Florals de Santa Maria de Cornellà, l'any 1919.

Aquest escrit és tot un manament de perfecció per al ciutadà, concebut com a ésser equilibrat que ha de procu-

És una gentilesa de

Escoda

ALTA SASTRERIA
CONFECCIONS DE LUXE

Plaça Sant Roc, 5 - Telèfon 725.59.29

casal d'europa sabadell

El propassat dia 5 de maig i coincidint amb la commemoració del Dia d'Europa, fou inaugurat el Casal d'Europa de Sabadell, en el carrer d'en Font número 36 de la nostra ciutat. Entitat amb voluntat de servir com a vehicle de relació entre Europa i Catalunya, mitjançant l'estudi i la difusió de tota mena de treballs relacionats amb el desenvolupament de la temàtica general del Consell d'Europa, puix el Casal disposarà de la documentació i la informació publicada pel Consell, així com d'altres fonts de caràcter europeista.

El Consell d'Europa, amb seu a Estrasburg, fou fundat el 5 de maig del 1949 per deu països, i actualment el formen vint-i-un Estats europeus. Espanya s'hi adherí el 1977.

La seva finalitat no respon pas a una preocupació econòmica ni mercantil, sinó a l'evident necessitat política d'un procés d'unificació europea que, harmonitzant la legislació dels vint-i-un Estats membres, arribi a assumir el consens polític de les recomanacions dirigides als Governos, no tan sols en els aspectes administratius, sinó col·locant la protecció de la persona en el centre de l'atenció.

rar evitar les desmesures. Observeu aquí el panegíric noucentista de la filosofia de la "civilitat", a favor dels períodes clàssics, la "polis" grega, l'ordre, la mesura, l'equilibri, la racionalitat, l'harmonia. El Noucentista creia que el ciutadà era el model de l'home lliure, atès que la seva manera de viure no està sotmesa al determinisme de la natura, com el pagès. Per això la Catalunya ideal s'identifica amb la Catalunya-ciutat. Aquest procedir panegíric de l'equilibri, entès com a proporcionalitat clàssica, és una constant que s'adverteix al llarg de tota la lletra impresa de "Garba" en qualsevol dels gèneres tractats. Cal assolir la normalitat i ser pràctics i concrets. La

Jordi Pujol, President de la Generalitat i Antoni Farrés, Alcalde de Sabadell, acompanyats per altres autoritats, pel carrer d'en Font. Foto de F. Rial.

Dintre de la temàtica general del Consell d'Europa, les activitats del Casal sabadellenc aniran orientades envers els aspectes relacionats amb els drets de l'home, l'educació, la cultura, els poders locals i regionals, la joventut, l'entorn i el patrimoni arquitectònic, i altres temes que tinguin una especial incidència en la nostra comunitat.

Per la natural projecció i el sentit oberturista de Sabadell, l'inauguració del CASAL D'EUROPA DE SABADELL va despertar un gran interès, puix com a centre de documentació és el primer que s'ha creat a Espanya, el qual farà possible posar a la disposició de les persones i entitats interessades tota la documentació del gran camp d'activitats que ve desenvolupant el Consell d'Europa. Al mateix temps s'espera fomentar la conscienciació del sentiment europeu

amb la realització d'actes i programes, contribuint així a la integració del nostre país a la Unitat Europea.

Pot destacar-se com a brillant l'acte ciutadà de l'inauguració del Casal d'Europa de Sabadell, que fou presidit pel molt Honorable Senyor Jordi Pujol, President de la Generalitat, amb assistència del Ilm. Senyor Alcalde i tota la representació política, cultural i econòmica de la ciutat, que donà relleu a la iniciativa de la creació del CASAL.

La Comissió Promotora del Casal és constituïda per les següents entitats: Ajuntament de Sabadell, Fundació Bosch i Cardellach, Jove Cambra de Sabadell, Patronat Català Pro-Europa, Unidat Hermètica S.A., i la Universitat Autònoma de Barcelona.

J. Rios Masanell

concreció patriòtica per excel·lència és la comunitat ciutadana, una societat urbana. "Garba" respira aquells conceptes d'Eugeni d'Ors: "El ciutadà, en la més bella concepció de la paraula, no és, no pot ser mai un extravagant, és, al contrari, un intravagant, un concèntric. Roda social, ocupa el seu lloc i s'enllaça amb les altres rodes i aconsegueix sàviament l'obra suprema d'harmonia".

Aquella harmonia que somniava i volia el ciutadà il·lustre i principal il·lustrador de "GARBA": Josep Cardona.

Concepció Domènech

Al tancar la present edició ha esdevingut el traspàs del nostre amic Pere Valls i Garreta (a.c.s.) a l'edat de 89 anys. En el pròxim n.º de Quadern li dedicarem uns treballs.